

Talvi Märja • Larissa Jõgi • Merle Lõhmus

ANDRAGOOGIKA

Raamat täiskasvanute õppimisest ja õpetamisest

atlex

Keeletoimetaja Merle Pindmaa
Küljendaja Alar Kitsik
Kaas Alar Kitsik ja freepik.com

© Atlex OÜ ja autorid, 2021

Kõik õigused kaitstud. Igasugune autoriõigusega materjali ebaseaduslik paljundamine ja levitamine toob kaasa seaduses ette nähtud vastutuse.

atlex

Atlex OÜ
Kivi 23
51009 Tartu
Tel 734 9099
Faks 734 8915
atlex@atlex.ee
www.atlex.ee

ISBN 978-9916-620-00-7

Sisukord

Lugemissoovitused	4
Saateks	5
I OSA Täiskasvanuhariduse teooriad ja kontseptsioonid eile, täna ja homme <i>Talvi Märja</i>	7
1.1. Andragoogika süünd	8
1.2. Andragoogika areng ja Knowlesi mudeli käsitus tänapäeval	23
1.3. Uusi teooriaid ja kontseptsioone täiskasvanuhariduses	34
1.4. Andragoogika ja uued õppevormid	49
1.5. Täiskasvanuõppe teooriad ja kontseptsioonid tulevikus	56
II OSA Täiskasvanute õppimine ja õpetamine <i>Larissa Jõgi</i>	63
2.1. Täiskasvanute õppimine ja õppimise toetamise põhimõtted	64
2.2. Täiskasvanute õpetamise põhimõtted	81
2.3. Täiskasvanute koolitaja professionaalne areng, rollid, identiteet ja väärtused	93
III OSA Õpikeskkond <i>Merle Lõhmus</i>	131
3.1. Õpikeskkonna olemus	132
3.2. Psüühiline õpikeskkond	139
3.3. Psüühilise õpikeskkonna mõju õppimisele	147
3.4. Sotsiaalne õpikeskkond	152
3.5. Töökohapõhine õpikeskkond	165
IV OSA Õppivast indiviidist õppiva ühiskonnani <i>Talvi Märja</i>	177
4.1. Miks on tekkinud täiskasvanud inimestel vajadus õppida?	179
4.2. Õpiruumi kujundamine	199
4.3. Õigus ja võimalus õppida	224
4.4. Õppivad ühiskonnad õppimisajastul	250
Autoritest	277

Lugemissoovitused

Täiskasvanute koolitajana tuleb igapäevases töös pidevalt teha valikuid ja võtta vastu otsuseid, seda nii õpituatsioone kavandades, õpikeskkonda kujundades, koolitusel tegutsedes, vastupanu uurides, kui pärast koolitust kokkuvõtteid tehes. Selles valikute tegemise protsessis on väga vaja toetuspunkte, millest otsustamisel lähtuda. Raamatust „Andragoogika. Raamat täiskasvanute õppimisest ja õpetamisest“ leiab vajalikke toetuspunkte ning inspireerivaid vihjeid, kuhu edasi suunduda tekkinud küsimustele vastuseid otsima.

Mari Karm, täiskasvanute koolitaja, Tartu Ülikooli kõrgkoolipedagoogika dotsent

Iga raamat kõnetab lugejat omal moel. Andragoogina lähenen loetule mõtestatult ja märkan, kuidas senised arusaamad õppimisest ja inimeseks olemisest on aja jooksul oluliselt muutunud. Arutlen lugedes endamisi, mida see „kõik“ minu kui andragoogi jaoks nüüd tähendab ...

Seda raamatut on hea käes hoida ajastul, kus õppimine ja õppiv inimene on nähtavamad kui kunagi varem. Samas märkan praktikuna ka teatud rahutut otsimist ja püüdlust, otsides vastust küsimusele: mis siiski muudab õppimise õppijale tähenduslikuks ja mõjusaks?

Usun, mida enam teame, kuidas täiskasvanu õpib, seda enam saame luua tähenduslikke õpivõimalusi, mis toetavad sügavat õppimist ja täiskasvanu võimalust elada täisväärtuslikku elu. Me vajame rohkem kui kunagi varem õppimise sügavaid kihte mõistvaid meisterlikke teejuhte.

Ma julgustan seda raamatut lugedes olema uudishimulik, küsimusi esitav ja tähendusi otsiv. Ole lugemisel kriitiliselt uuriv ja julge kahtluse alla seada eelkõige iseenda praktikat.

Piret Jeedas, andragoog, õppejõud, loodusvaatleja

Mis toond on meid siia, see enam edasi ei vii.

Eesti Vabariigi presidendi Toomas Hendrik Ilvese iseseisvuspäeva kõnest
Pärnu kontserdimajas 24. veebruaril 2014. a

„Andragoogika. Raamat õppimiseks ja õpetamiseks“ ilmus 2003. aastal. Kaheksateist aastat on see raamat teeninud andragoogikahuvilisi, nii üliõpilasi kui tegutsevaid täiskasvanute koolitajaid. See on pikk aeg. Andragoogika põhitõed, mida rakendatakse täiskasvanuõppes juba 20. sajandi esimesest poolest, on endiselt elujõulised, kuid muutunud on nii täiskasvanuhariduse poliitika kui ka andragoogika praktika. Muutunud on täiskasvanud õppijad ja valdkonnad, milles tarkusi omandada. Tehnoloogia kiire areng, kultuurilise mitmekesisuse tõus, demograafilised protsessid, majandusseis ja tööjõuturg tänases Eestis on näidanud, kui oluline on kõigi inimeste järjepidev õppimine.

Viimase kaheksateistkümnepäevase jooksul on Eesti täiskasvanuhariduses ja täiskasvanute koolitamisel tehtud head tööd. Edasiliikumiseks on vaja teada, kuhu me oleme tänaseks jõudnud. Olgu siinkohal nimetatud vaid mõned näited:

- ▶ elukestev õpe on saanud elu normiks;
- ▶ täiskasvanute koolitajad on professionaliseerunud. Seda tõendab täiskasvanute koolitaja kutse tõusev populaarsus, kutse on tänaseks omistatud ligi 500 koolitajale;
- ▶ Eesti parimad praktikad täiskasvanute koolitamisel on jõudnud paljudesse riikidesse. Eesti koolitajad on oma oskusteavet edasi andnud Lääne-Balkani, Gruusia, Ukraina, Moldova, Kesk-Aasia jt riikide täiskasvanud õppijatele ja koolitajatele, sh kõrgkoolide õppejõududele.

Tänaseks on Eestis oluliselt kasvanud elukestvas õppes osalevate täiskasvanud õppijate arv. Ühes või teises vormis on õppimisega seotud üle 20% Eesti täiskasvanud elanikkonnast. Nende hulgas on töölase kvalifikatsiooni tõstjaid, oma elus uue lehekülje pööranud erialaõppureid, poolelijäänud koolitee jätkajaid, lihtsalt teadmishimulisi, aga ka töötuid ja vanemaalisi inimesi. Nende hulgas on inimesi, kes on olnud kaua eemal nii koolist kui ka mitteformaalsest õppimisest ja kelle õpioskused ning -harjumused vajavad ajakohastamist.

Millised on täiskasvanud õppijad viie või kümne aasta pärast, on raske täpselt ennustada. Koolitusturule jõuab uus põlvkond, kelle eelnev haridus, tõekspidamised ja maailma nägemine on võrreldes eilsete ja tänaste õppijatega oluliselt muutunud.

Kindlasti erinevad tänasest ka kompetentsid, milles ennast arendatakse tulevikus. See seab kõrged nõuded täiskasvanute koolitajatele. Et jätkata oma tööd professionaalselt, tuleb leida uusi õppimise ja õpetamise vorme, teistsuguseid, muutunud oludele vastavaid õppemeetodeid. Täiskasvanute koolitajad peavad kohanduma uute tingimustega.

2003. aastal ilmunud „Andragoogika. Raamat õppimiseks ja õpetamiseks“ autoritena otsustasime raamatut uuendada. Esitame ülevaate sellest, mis on vahepealsetel aastatel Eestis toimunud ja muutunud, kuidas see on mõjutanud elukestva õppe arengut ning visandame valdkonna tulevikku. „Andragoogika. Raamat täiskasvanute õppimisest ja õpetamisest“ toob lugejateni uusi suundi nii täiskasvanuhariduse teoorias kui ka praktikas, mõtteid täiskasvanud inimeste koolitamisest ning tutvumist erinevate autorite seisukohtadega andragoogika teooria ja praktika valdkonnast. Pärast igat teemat leiab lugeja küsimusi loetu mõtestamiseks ja kasutatud allikate nimistu viidatud autoritega lähemalt tutvumiseks.

Täiskasvanute koolitamine on olemuselt paljutahuline ja kompleksne valdkond, kus puuduvad absoluutsed tõed ja ainuõiged lahendused. Malcolm Knowles on defineerinud andragoogikat kui teadust ja kunsti, mis aitab täiskasvanuid õppimisel. See määratlus peegeldub ka raamatus, kus kõik kolm autorit on tuginenud teadusallikatele, samas käsitades valdkonda kui „kunsti“, ilmutades isiklikule kogemusele ja stiilile omast esitusviisi. Raamatu neljas peatükis kajastatud teemad on omavahel sisulistes seostes, kuid lugeja märkab, et kohati käsitatakse peatükkides samu protsesse ja nähtusi, kuid seda erinevas kontekstis ning lähtuvalt erinevatest vaatenurkadest. Autorite arvates see pigem rikastab käsitlust ning ajendab lugejat iseseisvatele otsingutele oma „tõe“ leidmisel.

Käesolev väljaanne on mõeldud neile, kelle töö on seotud täiskasvanute õppimise, õpetamise ja koolitamisega, eelkõige andragoogidele, täiskasvanute koolitajatele, ettevõtete sisekoolitajatele, õpetajatele, õppejõududele, andragoogikat õppivatele üliõpilastele. Raamat võib pakkuda huvi ka neile, kes on seotud täiskasvanuõppe arendamisega, personali arendus- ja koolitusprotsesside juhtimisega ning täiskasvanute haridustee nõustamisega.

Raamat koosneb neljast peatükist, millest esimese ja neljanda autoriks on Talvi Märja, teise peatüki autoriks on Larissa Jõgi ja kolmanda peatüki autoriks Merle Lõhmus.

Raamatu kirjutamist hõlbustasid autorite omavahelised arutelud ja heade kolleegide toetus, kellega nõu pidasime. Täname teid!

Talvi Märja
Larissa Jõgi
Merle Lõhmus

Täiskasvanuhariduse teooriad ja kontseptsioonid eile, täna ja homme

Talvi Märja

Sissejuhatus

Täiskasvanuharidus ja elukestev õpe on tänapäeval iseenesestmõistetav oluline haridusvaldkonna osa, mis võimaldab igas vanuses täiskasvanud inimestel õppida, omandada vajalikke teadmisi ja oskusi ning tänu sellele aktiivselt osaleda kõrge eani nii majanduslikus, sotsiaalses kui ka poliitilises tegevuses. Et täiskasvanute koolitamist läbi viia kõige efektiivsemal viisil, arvestada õppijate eripärasid ja kasutada meetodeid, mis aitavad õpitut omandada, on koolitajatel vaja tunda teooriaid, millele õpetamine tugineb.

Oleme Eestis täiskasvanud inimeste õpetamisel juba üle 30 aasta tuginenud *andragoogikale*, seda meie vajadustele kohandades ja uuendades. See on olnud peamine teooria, mida oleme tundma õppinud ja rakendanud. Vaadates maailmas ringi ning püüdes leida, mis on teistes maades võetud aluseks täiskasvanuõppe praktika elluviimisel, leiame sealgi andragoogikat.

Andragoogika – kunst ja teadus, mis aitab täiskasvanuil õppida.

M. S. Knowles

Andragoogika kui täiskasvanud inimeste õpetamise teooria on olnud kasutusel peaaegu sajandi. Kindlasti on nende aastakümnete jooksul lisandunud uusi mõtteid ja võimalusi täiskasvanute õpetamisel, kuid põhialused on säilinud tänaseni.

Mis pani aluse uue teadusharu sünnile ja levikule maailmas? Räägime nendest inimestest, kelle osa andragoogika arengus on olnud eriti oluline. Samas oleme raamatusse lisanud ka teisi täiskasvanuõppe teooriaid

ja/või kontseptsioone, mis vastavad tänaste, aga eriti homsete õppijate vajadustele. Peatume sellel, mida peaksid teadma täiskasvanute koolitajad, et olla oma tegevuses edukad. Mõtiskleme selle üle, kas koolitajad peaksid omandama uusi kompetentse. Milliseid? Kus neid omandada?

Käsitlusele tulevad järgmised teemad:

- 1) andragoogika sünd;
- 2) andragoogika areng ja Knowlesi mudeli käsitlus tänapäeval;
- 3) uusi teooriaid ja kontseptsioone täiskasvanuõppes;
- 4) andragoogika ja uued õppevormid;
- 5) täiskasvanuõppe teooriad ja kontseptsioonid tulevikus.

1.1. Andragoogika sünd

Mõtteid sellest, et inimene peab õppima kogu elu ning tulenevalt moraali ja eetika põhitõdedest omandatakse erinevates elufaasides teadmisi erinevalt, võib leida juba Sokratese, Platoni ja Aristotelese töödest. Selline lähenemine aitas 19. sajandi väljapaistvatel mõtlejatel jõuda andragoogika kui täiskasvanuharidust ja täiskasvanute õpet käsitleva omaette teadusharu juurde.¹

Ajalugu teab selliseid õpetlasi nagu tšehhi pedagoog ja humanist Jan Amos Komenský, kes tegi juba 17. sajandil kõik selleks, et loodaks eraldi institutsioonid ning arendataks välja erinevad vormid, vahendid ja meetodid täiskasvanute õpetamiseks spetsiaalsete, ainult täiskasvanutega tegelevate õpetajate poolt. Täiskasvanute õpetamine ei tugine samadele alustele kui laste õpetamine – sellel põhitõel rajanebki andragoogika. Tänapäevaks on tema mõtete alusel kujunenud välja elukestva õppe süsteem, täiskasvanuõppes rakendatakse ainult täiskasvanutele mõeldud õppemeetodeid, täiskasvanute koolitajast on saanud elukutse. Komenský teaduslik pärand annab alust lugeda just nimelt teda andragoogika rajajaks, kuigi termin kui selline sündis alles sajandeid hiljem.

Mõiste **andragoogika** võttis pea kaks sajandit hiljem, 19. sajandi esimesel poolel, tarvitusele saksa gümnaasiumiõpetaja Alexander Kapp, kasutades seda kreeka filosoofi Platoni haridusteooria kirjeldamiseks, kuigi Platon seda terminit ise kunagi ei kasutanud. Lihtsal õpetajal, kes

¹ Märja, T., Lõhmus, M., Jõgi, L. 2003. Andragoogika. Raamat õppimiseks ja õpetamiseks. Tallinn: Ilo. Lk 9.

Kapp tegelikult oli, polnud aga ühiskonnas sellist mõju, et termin, millega oli vastu mõjukas filosoof J. F. Herbart, oleks võetud kasutusele.

Täiskasvanud õppija ja täiskasvanute õpetamise juurde pöörduti tagasi 20. sajandi esimesel veerandil pärast I maailmasõda. Hakati rõhutama täiskasvanuõppe erilisust ja otsima täiskasvanu kui õppija karakteristikuid. Kõige tuntumaks inimeseks sellest perioodist on Eduard C. Lindeman. Tema raamatut „Täiskasvanuhariduse mõte“ (1926) käsitletakse kui andragoogika käsiraamatut ja seal esitatud mõtted pole vananenud tänaseni. Õigusega loetakse teda täiskasvanuhariduse süsteemse teooria alusepanijaks.

Termin *andragoogika* tuli uuesti kasutusele 20. sajandi kuuekümnendatel aastatel pärast seda, kui Belgradi ülikooli professor Dušan M. Savićević oli teinud tuntud ja tunnustatud Ameerika täiskasvanuhariduse teoretikule ja praktikule Malcolm S. Knowlesile selgeks, et see, millega ta tegeleb, on andragoogika. Alates 1968. aastast kasutas Malcolm S. Knowles seda terminina. Temalt pärineb andragoogika kui täiskasvanuhariduse teooria aktsepteeritud versioon. Eesti andragoogika õppe ja teadusvaldkond sündis ja kujunes sellele kontseptsioonile tuginedes.

Millega Malcolm S. Knowles tegeles? Ta oli alustanud oma tegevust täiskasvanute koolitajana 1935. aastal, juhtides koolitusprogrammi noortele vanuses 18 kuni 25, eesmärgiga tõsta nende konkurentsivõimet töajuturul. Kuigi tal ei olnud haridusalast ettevalmistust (kõrghariduse oli ta omandanud teises valdkonnas ning valmistunud karjääriks välispoliitika valdkonnas), hoomas ta õige pea, et töötute noorte tööalane koolitus peaks toimuma teiste reeglite järgi kui akadeemilise hariduse omandamise puhul kombeks. Aga kuidas? Sellele küsimusele polnud tal vastust. Seepärast kutsus ta kokku inimesed, kes õpetasid täiskasvanuid kõrgkoolides ja kellel olid suuremad kogemused kui temal, alles õpetamist alustaval noorel. Samuti võttis ta ühendust tööandjatega ja püüdis välja selgitada, milliseid töötajaid tööturul vajati. See viis eduni. Ometi ei teadnud ta täpselt, millega ta tegeleb ja kes ta tegelikult on. Alles paar aastat hiljem, kui ta kirjeldas inimestele oma tegevust, öeldi talle, et ta on täiskasvanute koolitaja. Sellest ajast ta leidis oma valdkonna ja tegeles sellega kuni oma surmani 1997. aastal.

Olles oma tegevuse alguses, hakkas Knowles otsima vastuseid küsimusele, miks mõned õpetajad on edukamad kui teised ja mida ta ise võiks teha, et samuti edu saavutada. Jälgides edukaid õpetajaid, jõudis ta mõistmisele, et edukad õpetajad

- ▶ tunnevad teistest rohkem huvi oma õpilaste kui isiksuste vastu;
- ▶ on oma suhtlemisel õpilastega mitteformaalsed;
- ▶ kasutavad õpetamise protsessis selliseid meetodeid, mis võimaldavad õpilastel aktiivselt õppeprotsessis osaleda;
- ▶ toetavad ja julgustavad oma õpilasi ning jagavad neile tunnustust.

Sellele praktilisele kogemusele lisas ta teoreetilisi teadmisi täiskasvanud õppija iseärasustest ja erinevustest õppeprotsessis, mis ta leidis eelkõige E. C. Lindemani raamatust „Täiskasvanuhariduse mõte“. Tuginedes oma vähestele praktilisele kogemusele ja mõnedele teoreetilistele teadmistele, mõistis Knowles, kui vähe ta tegelikult teab ning kui suur on vajadus põhjalike uuringute järele. Selle lünga täitsid aastatel 1960–1980 erinevate teadusharude teadlased, kes tõid välja olulisi seisukohti, millele tuginedes töötas Malcolm S. Knowles hiljem välja oma andragoogilise mudeli. Tuleme nende uuringute ja ka andragoogilise mudeli juurde järgnevatel lehekülgedel tagasi. Siinkohal pöördume aga Lindemani raamatu ja selles esitatud seisukohtade juurde, mida meil on käsitletud ja analüüsitud tunduvalt vähem kui M. Knowlesi seisukohti.

Eduard C. Lindeman (1885–1954)

Eduard C. Lindeman oli Ameerika õpetlane, kes paistis silma oma uudsete ideedega täiskasvanute õpetamisel. Oma lähenemisi moodsa täiskasvanuhariduse valdkonnas tutvustas ta raamatus „Täiskasvanuhariduse mõte“ (*The Meaning of Adult Education*), mis ilmus 1926. aastal.

1919. aastal sai Eduard C. Lindemanist sotsioloogia ja majandusteaduskonna juhataja Põhja-Carolina naiste kolledžis ja 1924. aastal sotsiaalfilosoofia professor New Yorgi sotsiaaltöö koolis. Tema töö hõlmas selliseid valdkondi nagu täiskasvanuharidus, kogukond kui organisatsioon, grupitöö ja juhtimisprobleemid tööl.

Tema mõtted täiskasvanud inimeste õpetamisest viisid Malcolm S. Knowlesi andragoogika kontseptsiooni loomiseni.

Mõned näited Eduard C. Lindemani käsitlusest:²

- ▶ Täiskasvanute õpetamist tuleb käsitada mitte aine, vaid konkreetse situatsiooni/olukorra kaudu. Akadeemilises haridussüsteemis toimib vastupidine tendents – õpetaja ja aine on esmatähtsad, alles siis tulevad õppijad. Kui tavapärasel hariduses peavad õppijad kohandama end õppekava järgi, siis täiskasvanuõppes tehak-

² Lindeman, E. C. 1926. *The Meaning of Adult Education*. New York: New Republic. (Republished in 1961 by Harvest House.)

se õppekava vastavalt õppijate vajadustele ja huvidele. Iga täiskasvanud õppija on unikaalne. Ta on tulnud vaid temale omasest töö-, perekonna, ühiskonna jm keskkonnast, mille tunnustamisest algabki tema õppimine. See, mida ta õpib, viiakse tema enda keskkonda. Seda tüüpi õppes moodustavad õpetajad ja tekstid vaid teisejärgulise tähtsuse. Esmane on õppija.

- ▶ Täiskasvanuhariduses tuleb kasutada sellist õppimise tehnikat (mudelit), mis sobib ühte viisi nii kolledži lõpetanud inimesele kui ka kirjaoskamatu käsitöölisele. See kujutab endast protsessi, mille kaudu täiskasvanud õppija õpib tundma ja kasutama oma eelnevaid kogemusi. Seda ei saa alustada teatud ainete õppimisega, lootuses, et ühel heal päeval kunagi hilisemas elus läheb tal neid teadmisi vaja. Vastupidi, ta alustab sellest olukorrast, milles ta antud hetkel asub, probleemidest, mis takistavad tema eneseteostust.
- ▶ Iseloomulik täiskasvanuõppele on ka see, et klassis loevad õppijate kogemused sama palju kui õpetaja teadmised. Sellepärast on vahetevahel raske öelda, kumb tegelikult õpib rohkem – õpetaja või õpilased. See kahepoolne õppimine toimub teadmiste/kogemuste jagamisega õpetaja ja õpilaste vahel.

Lindemani poolt välja toodud täiskasvanuhariduse teooria alusteks olid järgmised põhimõtted:

- ▶ Täiskasvanu on motiveeritud õppima, kui ta tunneb sellist vajadust ja huvi, mida saab õppimisega rahuldada; seetõttu tuleb teda täiskasvanukoolituse organiseerimisel käsitada sobiva lähtekohana.
- ▶ Täiskasvanute õpiorientatsioon on elukeskne; seetõttu on täiskasvanute koolituses sobivaks arutelu objektiks elust võetud situatsioonid, mitte õppeained.
- ▶ Parimaks ressursiks on täiskasvanuõppes õppija kogemused; seetõttu on täiskasvanute koolituses põhimeetodiks kogemuste analüüs.
- ▶ Täiskasvanutel on sügav vajadus enesejuhtimiseks; seetõttu on õpetaja roll pigem osaleda küsimuste-vastuste protsessis, kui vahendada õpilastele enda teadmisi, ja seejärel hinnata, kuidas nad on need teadmised omandanud.
- ▶ Individuaalsed erinevused inimeste vahel suurenevad koos vananemisega; seetõttu peab täiskasvanute koolitus pakkuma opti-

maasel määral erinevaid õppevorme ja -stiile, samuti pakkuma koolitust erineval ajal ja kohas.

Lindeman on öelnud, et tema täiskasvanuhariduse kontseptsioon on järgmine: *see on koostööle orienteeritud informaalne õpe, mille peamine eesmärk on kogemuse mõtestamine; see on selline õppimistehnika, mis ühendab hariduse eluga ja seepärast elustab elu ennast ning muudab selle seikluslikuks eksperimentideks.*

Lindeman ei vastandanud täiskasvanuõpet noorte õppimisele, vaid „tavalisele“ ehk „kokkuleppelisele“ haridusele, soovides sellega rõhutada, et ka noored võivad õppida paremini, kui arvestatakse nende vajaduste ja huvidega, kogemuste ja mina-kontseptsiooniga ning võetakse arvesse nende individuaalseid erinevusi. Selles osas erines Lindemanist tema järgija Malcolm S. Knowles, kes oma mudeli väljatöötamisel vastandas andragoogika pedagoogikale. Ehkki hiljem ta sellest loobus, mõistes, et erinevus ei tulene mitte niivõrd vanusest ega õpikeskkonnast kui eesmärkidest, mille on püstitanud nii õpetaja kui õppijad.

Malcolm Shepherd Knowles (1917–1997)

Knowles töötas täiskasvanuhariduse praktikuna 17 aastat, nendest üheksa koolitajana, alustades 1935. aastal töötute noorte õpetamisega. Kaheksa aastat juhtis ta Ameerika Täiskasvanuhariduse Assotsiatsiooni. Järgmised 20 aastat töötas ta täiskasvanuhariduse professorina. Ta oli laialt tuntud ja mõjukas täiskasvanuhariduse teoreetik.

Tema kohta on öeldud ka järgmist:

Ta oli õppija, kes pidevalt mõtles, kohandas ja uuendas – seega arenev õppija. Ta oli täiuslik mentor, kes oli kirglikult huvitatud ja kaasatud teiste inimeste arenguprotsessi. Ta oli andragoogika isa!

Toome võrdluseks Lindemanile ka Malcolm S. Knowlesi andragoogilise mudeli, milleni ta jõudis, arendades edasi mitmeid Lindemani kontseptsiooni põhimõtteid ning toetudes praktilistele kogemustele. Kuigi ta oma esimeses versioonis käsitas andragoogilist mudelit pedagoogilise mudeli vastandina, jõudis ta hilisematel aastatel järeldusele, et inimese vanus ei oma tähtsust tema mudeli rakendamisel. Tähtis on eesmärk, millest õppeprotsessis lähtutakse.³

³ Knowles, M. S. 1970. *The Modern Practice of Adult Education. Andragogy Versus Pedagogy*. New York: Associated Press.